

in deze editie onder meer ...

- Interview met Henk Raspe
- Fietstocht langs het erfgoed van de Scholtens
- Assen blijft verrassen!
- Een persoonlijke geschiedenis van de Veenkoloniën
- Themaweekend 'Armoedebestrijding vroeger en nu'

Nivon = GrAs

Afdelingsblad Nivon Groningen-Assen

Beste Natuurvrienden,

Voor u ligt de zomereditie van Nivon-GrAs.

Sommige onderwerpen en activiteiten zult u wellicht herkennen, deze zijn eerder in de nieuwsbrief verschenen. We hebben er voor gekozen e.e.a. ook in deze editie te vermelden. Daarnaast maken we deze keer graag extra ruimte voor het interview met een van onze oude en trouwe leden, Henk Raspe. We wensen u veel leesplezier!

Bestuur

Bestuursinformatie

Beste Nivonners,

Hier is alweer de zomereditie van ons mooie GrAsblad waar we vaak complimenten over ontvangen.

Ik vertrouw daar gewoon op, want als ik dit schrijf is er nog geen blad natuurlijk.

De inhoud is relevant en duidelijk en de vormgeving is prachtig. De redactie en vormgevers leveren bijzonder vakkundig werk. Petje af voor deze vrijwilligers.

Toch nog eens een verzoek, en dan met name vanwege de explosieve kostenstijging van de porto. De meesten van ons ontvangen het blad via het e-mailadres. Er is een kleine groep leden die om verschillende redenen het blad via de post toegestuurd krijgt.

MAAR, heb je inmiddels een e-mailadres en zou je het blad ook goed kunnen lezen via je PC, geef dan aan onze nieuwe ledenadministratie Greetje Ringrose, je e-mailadres even door onder de vermelding dat je adres van de postlijst afgehaald kan worden. Het e-mailadres daarvoor is leden.groningenassen@nivon.nl

En dan nog iets van een heel andere orde waar ik op kwam toen ik me realiseerde dat ook het NIVON zich moet houden aan de wet op de privacy. Even een telefoonnummer afgeven of een adres is niet meer zonder meer toegestaan, tenminste niet voor besturen. Wat je onderling doet moet je zelf weten natuurlijk.

Ik zie, ook in de privésfeer, steeds meer de aarzeling "kan ik, mag ik, iemand wel even bellen of anderszins benaderen?"

Ik zou zeggen: blijf toch naar elkaar omzien, heb belangstellend contact waar het kan en waar het wederzijds positief gevoeld wordt. Even wat aandacht van en voor elkaar is niet altijd zo moeilijk als het lijkt en de eenzaamheid zou nergens gevoeld moeten worden.

Wat je zelf kunt doen? Aansluiten bij een activiteit, of wat vrijwilligerswerk doen zou een mogelijkheid zijn, want ook bij het NIVON maken vele handen licht werk.

Ik wens jullie een fijne zomer !

Met vriendelijke groet,
Tineke Nienhuis

CHAT GPT

We kregen van Hub van Wersch, secretaris van het landelijk Nivon bestuur een bericht over het gebruik van Chat GPT bij het maken van onze berichten en presentaties. Omdat veel van onze vrijwilligers dat wel eens doen, delen we deze informatie graag met jullie.

'Technologische ontwikkelingen kennen tegenwoordig een duizelingwekkende vaart. Met behulp van AI zijn op allerlei terreinen mogelijkheden ontstaan waaraan vroeger niet eens werd gedacht. Eén van die ontwikkelingen betreft het gebruik van Chat GPT bij het schrijven van teksten van allerlei soort: adviezen, cv's, scripties, artikelen voor kranten of clubbladen, toekomstvisies enz. De door Chat GPT geproduceerde teksten worden steeds beter, maar zijn niet foutloos en vaak geschreven vanuit een bepaald en onbenoemd maatschappelijk belang. In een aantal gevallen zelfs geheel verzonnen (de zogenoemde 'hallucinaties') en vaak ook afgestemd op de wensen van de vragensteller (daar kun je expliciet om vragen). Dat ondermijnt de objectiviteit van de geproduceerde teksten.

De databestanden waarvan Chat GPT gebruik maakt en de daardoor ontstane mogelijkheden zijn echter zo groot en overtuigend dat je al snel in de verleiding komt te leunen op wat deze techniek jou aanreikt. Het is goed te bedenken dat Chat GPT bij het gebruik van databestanden de auteursrechten schendt van iedereen die zonder het te weten bijdragen leverde aan die bestanden. In die zin is het gebruik van Chat GPT voor het schrijven van teksten een nieuwe vorm van plagiaat (ook al is de oorspronkelijke bron van de teksten aan de gebruiker onbekend).

Gelet op het niet-objectieve karakter van Chat GPT en rekening houdend met de feilbaarheid van de teksten moet duidelijk zijn wat de inbreng is van de schrijver van een stuk. Controle op sleutelbeweringen in een tekst – in feite: op alle tekst, inclusief bronvermeldingen – blijft de verantwoordelijkheid van degene die zijn naam noemt als schrijver van een tekst. Alle fouten, vergissingen of suggesties komen voor zijn rekening. Enkel vermelden dat bij het schrijven gebruik is gemaakt van Chat GPT is niet voldoende en ontslaat de schrijver niet van zijn eigen verantwoordelijkheid.'

Seizoensmaaltijden georganiseerd door "Aan Tafel!"

Zondag 30 augustus houden we onze traditionele zomermaaltijd op Natuurkampeerterrein Lettelbert. Inloop vanaf half vier en de maaltijd begint om vier uur.

Met je eigen bord, beker en bestek wordt het vast weer een gezellige ongedwongen maaltijd!

Graag contant betalen aldaar €10,-

Graag aanmelden voor dinsdag 25 augustus:

grasaantafel@nivon.nl

Zomerse groet van het kookteam: Lenie, Ina, Gemma, Eika en Gertruud

Over het runnen van een rode herberg

INTERVIEW met HENK RASPE door Anne van Nes

Met scherp oog en vaste hand heeft Henk Raspe (97) in de loop der jaren in de Hondsrug tal van zaken begeleid. Henk vertelt al bladerend in meestal zelf samengestelde fotoalbums waarin hij alle namen genoteerd heeft van de personen op groepsfoto's. Als vijfjarige liep hij al rond bij het net geopende Huis in 1934.

"Mijn ouders waren puur socialisten. Ze leefden er helemaal naartoe. Het was crisistijd. Mijn vader was doordeweeks niet thuis, maar in een werkkamp in Westerwolde." Het was armoede. In het weekend fietste zijn vader naar Noordlaren met een groep mensen van de Afdelingen van het Instituut* uit Hoogezand, Kielwindeweer en Groningen, om te helpen bij de totstandkoming van het gebied Heideveldheuvel tot natuurvriendenvilla, het Huis. De jonge Henk werd, net als zijn oudere broer, lid van de NJN, Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. "Foppie Brouwer" leerde hen determineren. Henk leerde er zijn makkers kennen. Toen hij 21 was wist hij dat hij geen gezin en kinderen zou krijgen en werd hij lid van allerlei verenigingen. Ook werd hij reisleader bij 'De Vrije Wereld' (arbeidersreisbureau), na een examen en een keer mee op proefreis. Vijftien jaar heeft hij jongeren gegend door het Alpengebied, verblijvend in huizen die in de winter voor de wintersport werden gebruikt. Aan de deelnemers werden eisen gesteld: goed kunnen wandelen en goed materiaal meenemen. Het was ook zijn eigen vakantie. Vanuit de Hondsrug organiseerde hij fietstochten voor een dag of een hele week; later samen met zijn vriend Anton.

In 1981 werd Henk aanmeldsecretaris, hij was al lid van de Beheercommissie van het Huis, voor drie jaar, het werden er 25. Hij had twee telefoons, één voor privé en één voor de boekingen. 's Avonds luisterde hij de voicemail af om die te verwerken, naast de schriftelijke aanmeldingen. Hij regelde de ruimtes voor schoolreisjes, oefenruimtes, bijeenkomsten, vakanties en vaste activiteiten zoals het paddenstoelenweekend, snertweekend, schoonmaakweekend, huiswachtenweekend en meer, voor gasten van dichtbij en van ver. Het rieten dak ging lekken; herhaalde verzoeken aan het Centraal Bestuur in Amsterdam leverden geen reactie op, tot een lid van het hoofdbestuur hier overnachtte, een hoosbui overtrok en hij in een lekke kamer verbleef. Toen was een nieuw dak te duur. Na Henks' voorstel voor een goedkoper kunstieten onbrandbaar dak vond het hoofdbestuur een kunstdak te gek en kwam er toch één van echt riet! Vier of vijf verbouwingen waren er in zijn tijd.

In 1992 het beddenplan. "Nieuwe bedden, vloerbedekking, overgordijnen, wasbakken, toiletpotten voor alle Huizen, verordonneerd vanuit de Centrale Commissie Amsterdam; ieder huis een kleur, wij kregen Groen. Wij stoffen uitzoeken in Brabant. Ik kende een stoffeerder uit Amsterdam met zijn vriend, een homostel. Dus wij hadden elkaar wel wat te vertellen. Zij hier komen naaien. Mooie tijd. Daarna gingen ze naar het volgende Huis: Allardsoog." Na iedere verbouwing was er een feestelijke opening, met muziek, dans, sport en spel, verkleedpartijen en een hoop organisatie, Henk deed het met plezier in samenwerking met vele anderen. Lastige momenten had Henk als sommige vrijwilligers bij een uitgebreid voorbereide opening, dwars tegen afspraken in, hun verplichtingen niet nakwamen en direct alternatieven geregeld moesten worden; of als de inkoop door de huishoudelijke dienst niet klopte of bij problemen met de penningmeester over boekingen. Speciale gasten ontvangen vond Henk prachtig: burgemeester en wethouders van Haren op werkbezoek, een vereniging uit Leek met koetsen en paarden of een gesprek met radio Noord. Anton werd bij de Hondsrug eens gebeten door een teek en was een half jaar later plotseling zeer ziek. De Hondsrug in paniek; Noordlaren bleek berucht om tekenbeten. Anton moest opnieuw leren lopen.

Gasten komen op basis van zelfverzorging, in de zomer alle dagen en in de winter alleen in de weekenden. Dat ging meestal prima. Maar er was ook eens een groep hogeschoolstudenten uit Amstelveen, die flessen wijn leeggoot in de plantenbakken, de flessen kapot sloeg tegen een muur - die net de week daarvoor geschilderd was- en de flacon schuurmiddel van de wastafels had gehaald en leeggespoet op de ramen. Op de schademelding werd niets gehoord, maar gelijktijdige gasten in een andere vleugel van het Huis hadden een klacht ingediend en zo kreeg Henk ineens de directeur aan de lijn. Deze excuseerde zich en heeft ervoor gezorgd dat de schade ruimschoots vergoed werd. Leerlingen van een vwo school uit Groningen kwamen om te praten over hun toekomst. "Zaten ze hier in de hal met hun dikke schoenen op tafel." Henk vroeg of ze dachten dat ze in de voetbalkantine zaten. "Hoezo?", reageerden ze. "Doe je dat thuis ook, schoenen op de tafel waar je even later aan eet? Vooruit benen van tafel." En ze deden het. De docent fluisterde dat hem niet lukte, wat Henk deed... Er was een ontredderd meisje bij, dat moest stofzuigen, wat ze nog nooit had gedaan. Tja, een elite-kluns dus. Maar Henk, gastheer voor iedereen, slikte de schamperheid in, en heeft haar het gewezen. Henk nam vaak veel bloemen mee, allerlei soorten uit de volkstuin, die hij schikte in vazen en overal in Huis neerzette. Gasten gingen meedoen. Hij had een cursus bloemschikken gedaan. Er kwamen groepen uit Oost Europa; als ze een prijs gewonnen hadden voor 'goed werk' kregen ze een weekend naar Nederland. Duitsers en ook eens een groep Russen in een oude bus, zonder vrouw en kinderen, want anders waren ze vluchtgevaarlijk. 's Avonds kwam de bus terug met allemaal auto's erachteraan die ze hadden gekocht op een tweedehands markt in Utrecht, de volgende dag de hele sliert terug naar het thuisland. "En een keer een groep Tsjechen ook in een oude bus. Zij hadden geen geld, wilden in één dag naar Alkmaar, de grachten in Amsterdam, de bollen, Madurodam en de haven in Rotterdam; Nederland was toch zo klein? Anton is met ze naar Groningen geweest en ze hebben wadgelopen, dat was nog te betalen. Gingen ze koken in de avond. Wat Anton en ik teveel hadden aan groenten in de moestuin ging in de Nivon diepvries. Na de Tsjechen was de hele diepvries leeg. Er kwam een groep socialistische jongeren uit Aken in een kerstweekend. Ze hadden zelf een programma. We hadden er een hard hoofd in toen ze een bar gingen inrichten in de hoek van de grote zaal. We waren alcoholvrij. Maar het zou na acht uur gebeuren in de avond en we lieten het toe. Ze hadden een spel met twee groepen die ruzie maakten. De ene groep mannen en de andere groep vrouwen met hoofddoekjes. Daarnaast waren er een groep van de krant en van de radio. Ik speelde mee als barman - doen ze altijd met geheelonthouders, doe ik ook bij de operette. Het spel ging door bij het koken en eten. 's Avonds werd er verslag van het conflict gedaan bij de bar met bier. Het was geweldig. Zulke groepen wil je altijd wel." Henk weet ook nog alles van de bouwgeschiedenis van het Huis, van het begin tot nu. Henk Raspe, de natuurvriend, heeft de herberg vele decennia mede gerund: onvervalst standvastig, rood, kleurrijk, met eigen toon en schwing.

* Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling (IvAO) werd in 1960 het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk (NIVON)

SAMEN LEZEN

Leesgroepen

Onze afdeling heeft twee leesgroepen in Groningen, een middaggroep en een avondgroep. De groepen worden begeleid door Elsbeth Willemse. Elsbeth was lerares Nederlands in het middelbaar onderwijs tot ze vorig jaar met pensioen ging. We lezen alleen boeken die tot de Nederlandse literatuur worden gerekend, maar wel uit verschillende literaire perioden. De boeken worden in samenspraak vastgesteld. Elsbeth vraagt

ons per bijeenkomst wat wij van het boek vonden en geeft dan een literaire toelichting. Er wordt geen voorkennis verondersteld. De leesgroepen zijn voor iedereen leuk. We lezen vier (Avondleesgroep) of zes boeken per jaar (Middagleesgroep). In de zomer komen we niet bij elkaar.

Middagleesgroep

Kosten € 18,75 per half jaar. Aanmelden bij Thea Uiterwijk, tel: 050-5343062
email: leesgroepgras@hotmail.com . We komen om 16.00 uur bij elkaar in het PvdA-gebouw aan de Haddingestraat 10. De middagleesgroep is op volle sterkte; eventuele nieuwe leden kunnen op de wachtlijst gezet worden.

Hieronder staan de 3 boeken die de middagleesgroep gaat lezen en bespreken in de laatste 4 maanden van 2026 op de genoemde data.

- 18 sept Joke van Leeuwen: De onervarenen
- 23 okt Judith Fanto: Narcis
- 11 dec Peter Terrin: Nog lang geen winter

Avondleesgroep

Nu al aan het nadenken over wat je dit najaar gaat doen?

Lees samen een goed boek!

Onze avondleesgroep zou nog een lid kunnen gebruiken. We komen 4 x per jaar bij elkaar om een boek te bespreken.

We starten dit seizoen op 9 september met de bespreking van het boek Rouwdouwers van Falun Ellie Koos. Heb je belangstelling?

Neem dan contact via ons mailadres: avondleesgroep.gras@nivon.nl

WANDELLEN

LAW Groep

In januari zijn we gestart met het Westerkwartier pad. De laatste wandeling voor de zomer hebben we vanwege de warmte in de ochtend een boswandeling in het Noordlaarder bos gemaakt. Na afloop een ijsje gegeten bij de Hondsrug.

We vervolgen het Westerkwartierpad in september weer vanaf Den Horn.

De data voor de rest van het jaar zijn:

de derde vrijdag van de maand: 18 september, 16 oktober, 20 november, 18 december.

Aanmelden per wandeling bij japke@home.nl

Middagwandelinggroep

Voor deze wandelgroep is veel belangstelling. We kiezen een bestaande wandeling of we stellen zelf een wandeling samen met behulp van de knooppunten, meestal om en nabij de 10 km.

Na de zomer zijn de data: 3 september, 1 oktober, 5 november, 3 december, de eerste donderdagmiddag in de maand.

Aanmelden bij japke@home.nl

Koffieochtend in samenwerking met het Humanistisch Verbond

Dinsdagochtend tussen 10 en 12 uur is er een koffieochtend in het pand van het Humanistisch verbond, W.A. Scholtenstraat 2, Groningen.

Deze ochtend wordt georganiseerd door het Humanistisch Verbond (<https://groningen>).

humanistischverbond.nl) in samenwerking met de Nivon afdeling Groningen Assen. Vrije inloop en de koffie is gratis.

Je kunt er terecht voor een goed gesprek, met een vraag of gewoon een ontmoeting met je medemens. De bijeenkomst wordt gemiddeld bezocht door 10 personen.

De locatie is goed bereikbaar per fiets, met het openbaar vervoer (Halte UMCG Noord, Groningen, de lijnen 1, 2, 3, 4, 10 en 171). Voor automobilisten: de parkeergarage Boterdiep.

Kom eens langs, de koffie/thee staat klaar!

Activiteiten van Eerlijk en Groen

Fietstocht langs het erfgoed van de Scholtens

Met de vestiging van een aardappelzetmeel fabriek in Foxhol legde Willem Albert Scholten (1819 – 1892) de basis voor de eerste Nederlandse industriële multinational. In de periode 1866-1889 zette hij maar liefst 24 fabrieken op, waarvan tien buiten Nederland (in Duitsland, Oostenrijk/Hongarije en Rusland). Scholtens fabrieken produceerden aardappelzetmeel, aardappelmout, strokarton, stijfseel, spiritus, turfstrooisel, brandewijn en azijn.

In 1965 fuseerde het bedrijf met Honig uit Koog aan de Zaan. Koninklijke Scholten-Honig ging in 1978 failliet. De aardappelmeelfabriek in Foxhol werd onderdeel van AVEBE.

Op lokaal niveau hebben W.A. Scholten, maar vooral zijn zoon Jan Evert (1849 - 1918), de nodige sporen achtergelaten. De stad Groningen kent een W.A. Scholtenstraat en er is in de regio heel wat erfgoed dat we aan hen te danken hebben, zoals Villa Gelria aan de Verlengde Hereweg, de Paalkoepel aan het Paterswoldsemeer, de Scholtenbank aan de Helper Brink, het Stadspark en de Theekoepel tussen de Hereweg en de spoorlijn.

In een vier uur durende fietstocht onder aanvoering van Gerard Vonk verkennen deze nalatenschap (onderweg pauzeren we in een horecagelegenheid). De tocht wordt twee keer gehouden en is alleen voor Nivonleden.

Datum en Tijd:	- Zaterdag 26 september 2026, 13.00-17.00 uur - Zaterdag 3 oktober 2026, 13.00-17.00 uur
Contactpersoon	Jan Kalter
Kosten	€ 7,50
Aantal deelnemers	12 per keer
Aanmelding	Uiterlijk 15 september via EerlijkEnGroenNivonGrAs@gmail.com; bij aanmelding de gewenste datum van deelname vermelden! De bevestiging van de aanmelding bevat het verzoek de deelnamekosten over te maken. De deelname is definitief als de betaling is bijgeschreven.

Lezing "Assen blijft verrassen - geschiedenis en rooie rotbrokken"

Spreker: Nico Vanderveen

Na de lezing vorig jaar over de ontwikkeling van warenhuis Vanderveen en de verwevenheid van het warenhuis met de stad Assen bleek er belangstelling te bestaan voor de geschiedenis van Assen.

In 1259-1270 werd hier een klooster gebouwd; rond dit klooster is Assen feitelijk gegroeid. Het klooster stond op de plek waar nu het Drents Museum staat; oorspronkelijk stond het bij Coevorden op een ongunstige plek. Dat het klooster op kosten van de bewoners hier werd herbouwd was bedoeld als boetedoening, omdat men in 1227 in opstand was gekomen tegen de Bisschop van Utrecht. Volgend jaar is er feest in onder andere Assen, om dit feit van acht eeuwen geleden te herdenken.

In de eerste helft van de 20ste eeuw zat het warenhuis in de lift, er was sprake van toenemende bedrijvigheid o.a. vanwege de bouw van de kazerne en de spoorlijn eind 19e eeuw. Tevens was het de tijd van de opkomst van de SDAP, waarvan Pieter Jelles Troelstra een van de voormannen was. Zijn zuster, Hendrika Troelstra, trouwde met Klaas Brok en kwam met haar gezin met twee dochters in Assen wonen. Brok bekleedde bestuurlijke functies, hij was in 1919 de eerste SDAP-gedeputeerde van Drenthe en bleef dit doen tot aan zijn dood begin 1944, dit om te voorkomen dat een NSB-er deze taak zou overnemen. Hendrika was onderwijzeres, socialistisch propagandiste en publiciste onder de schuilnaam Heinke Bota. Zij heeft zich ingespannen inzake o.a. armoede (ook in de Veenkoloniën) en vrouwen(kies)rechten, altijd in dienst van de SDAP. Dit werd niet door alle Drenten gewaardeerd - de familie kreeg als scheldnaam 'rooie rotbrokken'.

Hendrika Brok-Troelstra

In de jaren dertig maakte Hendrika een politieke beoordelingsfout. Ze werd misleid door de propagandamachine van de stalinistische Sovjet-Unie. Ze reisde op uitnodiging naar Rusland - ondanks het feit dat de SDAP het haar afraadde; de SDAP wilde niet worden geassocieerd met de Sovjet-heersers. Na haar terugkomst is ze ondanks haar werk voor de SDAP geroyeerd door het landelijke partijbestuur (Koos Vorrink); ze moest dit uit de krant vernemen. Ze kwam nooit meer over het royement heen en stierf in 1944 - niet lang na het overlijden van haar man - aan een 'gebroken hart'.

In 2007 bezocht PvdA leider Wouter Bos warenhuis Vanderveen. Dat had acteurs ingehuurd die Pieter Jelles Troelstra en zijn zus Hendrika uitbeeldden; ze vroegen Bos of hij wist van het royement van Hendrika en of er alsnog eerherstel en rehabilitatie voor Hendrika kon komen. Verschillende noordelijke prominenten steunden dit voorstel. Hoe liep dit af? Nico Vanderveen vertelt het ons in geuren en kleuren.

Daarna kan eventueel een wandeling worden gemaakt door het stadshart van Assen, langs belangrijke mijlpalen uit de geschiedenis.

Datum en Tijd	Zaterdag 24 oktober van 14.00 tot 16.00 uur
Locatie	Buningzaal - auditorium - in warenhuis Vanderveen Assen
Contactpersoon	Anneke Kristensen
Kosten	€ 2 lid / € 3 niet lid
Aanmelding	Uiterlijk 20 oktober via EerlijkEnGroenNivonGrAs@gmail.com . De bevestiging van de aanmelding bevat het verzoek de deelnamekosten over te maken. De deelname is definitief als de betaling is bijgeschreven.

Lezing "Een persoonlijke geschiedenis van de Veenkoloniën"

Spreker: Marij Thiecke

Marij Thiecke heeft in het najaar van 2025 een prachtig geïllustreerd boek uitgebracht over haar familiegeschiedenis: Boeren, werfbazen en ondernemers. Hierin verweeft zij persoonlijke familie verhalen met bredere historische ontwikkelingen zoals oorlogen, kindersterfte, verzuiling en de strijd om vrouwenrechten. Daarmee ontstaat een rijkgeschakeerd beeld van een regio die vaak onderbelicht blijft, maar essentieel is geweest voor de economische en culturele geschiedenis van Noord-Nederland. Het is méér dan een familiekronek: het is een meeslepend portret van een samenleving vol pioniersgeest, ondernemerschap en doorzettingskracht.

Zij komt over het boek vertellen in het museum van de Historische Scheepswerf Wolthuis in Sappemeer waar de Nomadisch wordt onderhouden, het enige schip dat nog bestaat van scheepswerf H.P.J.Thiecke v.h. J.W. Boerma.

Datum en Tijd	Zaterdag 21 november van 13.30 tot 15.30 uur
Locatie	Museum Historische Scheepswerf Wolthuis Sappemeer
Contactpersoon	Els Wirix
Kosten	€ 4,00 lid / € 6,00 niet lid
Aanmelding	Uiterlijk 15 november via EerlijkEnGroenNivonGrAs@gmail.com .

De bevestiging van de aanmelding bevat het verzoek de deelnamekosten over te maken. De deelname is definitief als de betaling is bijgeschreven.

Activiteiten van de werkgroep Scholing en Vorming

De leden van de werkgroep zijn Jan Kalter, Nienke Wensveen en Ed Schut. Interesse in deelname? Mail de werkgroep via hun e-mailadres: nivon.klimaat@gmail.com

Themaweekend "Armoedebestrijding vroeger en nu"

Tweehonderd jaar geleden werd in Zuidwest-Drenthe een bijzonder experiment tegen armoede opgezet: de Maatschappij van Weldadigheid, geïnitieerd door Johannes van den Bosch. Arme gezinnen uit de grote steden werden geholpen bij het opbouwen van een nieuw bestaan als boer. Tot dan toe was armenzorg vooral een vorm van kerkelijke liefdadigheid; de overheid voelde zich niet verantwoordelijk. Het experiment van Van den Bosch bleek uiteindelijk geen succes.

Armoede was niet alleen een probleem voor de armen zelf, maar ook een bron van zorg voor de welgestelden. Rond 1848 was de angst voor oproer groter dan ooit. Niet voor niets opende het Communistisch Manifest van Marx en Engels met de beroemde zin: "Een spook waart door Europa."

Thorbecke zag de ernst van de situatie en nam in de Grondwet van 1848 een bepaling op die voorzag in een armenwet. Daarmee wilde hij een einde maken aan de willekeur en het paternalisme van de kerkelijke armenzorg.

Kort daarna viel zijn kabinet en kwam er een regering die werd gedomineerd door conservatieve christelijke politici. In 1854 presenteerden zij een Armenwet waarin stond dat "de uitoefening van de liefdadigheid moet worden overgelaten aan de Kerk...". De overheid mocht pas ingrijpen wanneer "de arme van geen andere zijde geholpen" werd.

Armoede in de Veenkoloniën in het Interbellum

Aan het begin van de 20ste eeuw kwam de eerste sociale verzekeringswet (de Ongevallenwet), gevolgd door de werkloosheidsverzekering tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Na de Tweede Wereldoorlog ontstond de verzorgingsstaat. In 1947 werd financiële steun voor ouderen ingevoerd, die in 1957 werd omgezet in de Algemene Ouderdomswet. In 1965 volgde de Algemene Bijstandswet. Vanaf dat moment werd armoedebestrijding officieel een taak van de overheid. Vanaf 2004 onderging het stelsel tal van wijzigingen. Fraudebestrijding kreeg een steeds prominentere plaats in de uitvoering van sociale wetten. De strikte toepassing van regels en het harde terugvorderingsbeleid leidden uiteindelijk tot de toeslagenaffaire.

Ondanks de sociale zekerheid leven vandaag de

dag in Nederland nog altijd honderdduizenden mensen in armoede. In verschillende perifere regio's wordt armoede zelfs van generatie op generatie doorgegeven. Dit geldt onder meer voor de Gronings-Drentse Veenkoloniën. De Rijksuniversiteit Groningen deed onlangs onderzoek naar manieren om deze "intergenerationele armoede" terug te dringen.

Programma

Vrijdag:

lezing over de opbouw van de naoorlogse verzorgingsstaat

Zaterdag:

fietstocht van circa 35 kilometer door het gebied waar de boerderijtjes van de Maatschappij van Weldadigheid nog altijd zichtbaar zijn. We bezoeken bovendien museum De Proefkolonie in Frederiksoord.

Zondag:

lezing over de bestrijding van intergenerationele armoede in de Veenkoloniën.

Museum De Proefkolonie in Frederiksoord

Datum

Vrijdagavond 6 november tot zondagmiddag
8 november 2026

Locatie

Natuurvriendenhuis Het Hunehuis bij Darp (Havelte)

Kosten

- Programma + overnachtingen: €80 per persoon voor een standaard-kamer (niet-leden €120), kamer met douche en toilet toeslag €22 (beperkt beschikbaar)
- Maaltijden: zelfverzorging

Info en aanmelden

Nivon Scholing en Vorming, Nienke Wensveen, mail: nivon.klimaat@gmail.com

Nivon Repair Café Assen

Repair Café Assen vindt plaats op elke 1e zaterdag van de maand van 10.00 – 16.00 uur in het Winkelcentrum Kloosterveen. Wil je een object laten repareren: kom zaterdag gewoon kijken of het gerepareerd kan worden.

Wat doen we? Tuingereedschap, parasols, ritsen,

laptops, alles kan stuk. Maar heel veel kan ook weer heel. Een groepje enthousiastelingen is bereid om te repareren, met de eigenaren van de spullen en met elkaar. Zo proberen we met z'n allen iets minder vuilnis te produceren, iets minder grondstoffen te verbruiken en iets minder geld uit te geven. Dus niet zomaar weggooien, maar geef uw spullen nog een kans. Zo bespaart u geld en het milieu.

Adres: MFA Kloosterveen, Vesteplein 5, Assen

Website: <https://www.repaircafe.org/cafe/repair-cafe-assen/>

Contact: assen.repaircafe@gmail.com

Adressen en bereikbaarheid Nivon afdeling Groningen-Assen:

Bestuur:

Voorzitter

Tineke Nienhuis

vz.groningenassen@nivon.nl

Secretaris

Winy Verdegaal

secre.groningenassen@nivon.nl

Penningmeester

Japke Kooistra

pm.groningenassen@nivon.nl

Ondersteuning en activiteiten

Ledenadmin.

Greetje Ringrose

leden.groningenassen@nivon.nl

Aan Tafel! (seizoensmaaltijden)

grasaantafel@nivon.nl

Avondleesgroep

Geert Emmens

avondleesgroep.gras@nivon.nl

Middagleesgroep

Thea Uiterwijk

middagleesgroep.gras@nivon.nl

Redactie

Nelleke Drukker

n.drukker@hotmail.com

Vormgeving

Niels Kristensen

hijszeil@gmail.com

Wandelgroepen

Japke Kooistra

japke@home.nl

Website

Chris Bax

webmaster.groningenassen@nivon.nl

Werkgroep

Eerlijk & Groen

eerlijkengroennivongras@gmail.com

Werkgroep

Vorming en opleiding

nivon.klimaat@gmail.com

Kopijsluiting Nivon-GrAs van winter 2026: 10 november 2026

Onze activiteiten staan ook op: <https://groningenassen.nivon.nl>

Inhoudsopgaaf

Woordje van de voorzitter	2
- Mogelijkheden en beperkingen van Chat GPT	3
- Aan tafel	3
- Interview "Over het runnen van een rode herberg"	4
- Samen lezen	5
- Wandelgroepen	6
- Koffieochtend	6
- Fietstocht langs het erfgoed van Scholtens	7
- Lezing "Assen blijft verrassen - geschiedenis en rooie rotbrokken"	8
- Lezing "Een persoonlijke geschiedenis van de Veenkoloniën"	9
- Themaweekend Armoedebestrijding vroeger en nu	9
- Nivon Repair Café	11
- Adressen en bereikbaarheid	11

